

Изјава високог представника, Педи Ешдауна на данашњој конференцији за медије

Хвала што сте дошли.

Ово је прес конференција за коју сам се надао да је нећу морати сазвати.

Јер данас смо овдје, као што смо били и после истанбулског самита у јуну, да констатујемо чињеницу да је НАТО још једном рекао “НЕ” шансама ове земље да уђе у чланство у Партнерству за мир због упорног одбијања да сарађује са Хагом.

Кажем да сам се надао да нећу морати бити овдје зато што, упркос три мјесеца потрошена на празнике и изборе, заиста сматрам да, у посљедње вријеме, на неким високим положајима, постоје докази да је дошло до промјене става – да неки у РС коначно почињу овом питању придавати озбиљну пажњу коју оно заслужује. Боље икад него никад.

Након истанбулског самита у јуну, дошло је донеких позитивних дешавања.

Објављивање извјештаја о Сребреници – и извињење органа РС које је уследило – почели су мијењати став јавности у Републици Српској.

Такође смо били свједоци недавног хапшења осам лица оптужених за ратне злочине у БиХ у складу са процедурама из тзв. Правила пута Хашког трибунала. Хапшење ових лица, и њихово пребацивање у Кантонални суд у Сарајеву, органима власти Републике Српске није било лако извести, а неким људима у РС прихватити. То је мали корак – али је корак у правом смјеру. И за тај корак они заслужују похвале.

Такође смо били свједоци појачаних активности органа власти РС у вези са проналажењем и хапшењем хашких оптуженика. То је такође добродошло, и то сам узео у обзир када сам одлучивао о мјерама које данас објављујем.

Но ништа од тога до сада није промијенило чињеницу да Република Српска за девет година није ухапсила ниједно лице које је Хашки трибунал оптужио за ратне злочине. Шпекулише се о томе да би се ово ускоро могло промијенити: но, то ћемо још видјети. Надајмо се да ће тако и бити. Али за сада је ситуација таква. Ствари стоје тако и никако другачије.

То је та непобитна чињеница која стоји између ове земље и њене европске будућности. Суморна непобитна чињеница због које РС – као што је истакла Влада САД, битно крши одредбе Дејтонског споразума и у вези са којом, још једном, немам друге опције него да реагујем.

Уз то, и Карла дел Понте, и Управни одбор Савјета за имплементацију мира, и НАТО, нагласили су да постоје опструкције појединаца и системске слабости у безбједносним и структурама за провођење закона Републике Српске.

Суочен са тим, немам друге опције него да реагујем.

Посебно зато што, са сваком седмицом која прође, на свјетло дана излази све више узнемиравајућих примјера таквих опструкција појединаца и системских проблема.

Прије двије седмице, откривено је да се у личном досијеу Ратка Младића наводи да је он био припадник ВРС све до 2002. године, када је отпуштен по наредби тадашњег предсједника РС, Мирка Шаровића. Власти РС су девет година тврдиле да трагају за Младићем. Па ипак током седам од тих девет година, они су уствари били његов послодавац.

Онда су поуздани извори открили да је ВРС, још овога љета, уствари скривала и штитила Младића, у изолованом војном склоништу у близини Хан Пијеска. И док су органи у Бања Луци

говорили свакоме ко је хтио слушати о својим напорима на хапшењу ратних злочинаца, припадници њихове сопствене војске су сједили у њиховој сопственој војној бази, и славили Дан ВРС са Ратком Младићем.

Онда је услиједио случај Гојка Јанковића, хашког оптуженика којег је полиција РС покушала ухапсити у Фочи у суботу, 30. октобра ове године. Или смо ми тако мислили. Накнадно се показало да су Јанковића упозорили виши функционери МУП-а РС. Зато се он осјетио сасвим довољно опуштено да се појави у Фочи дан прије рације и поново дан послје рације, када је присуствовао једној сахрани са својом супругом и сином.

Сваки од ових догађаја сам по себи представља шокантан примјер институционалног саучесништва РС у настојањима хашких бјегунаца да избјегну правду.

У неким дијеловима Републике Српске можда долази до промјене става, али ту промјену ометају опструкција појединаца и системске слабости на другим мјестима.

Караџић, други хашки оптуженици и сви они у РС који им у посљедњих девет година помажу да избјегну правду, рачунали су са тим да ће притисак слабити како вријеме пролази. Прочитао сам писма Караџића упућена његовим сарадницима, у којима се управо о томе говори.

Међутим, ми смо данас овдје да истакнемо, као што смо то урадили и у јуну мјесецу, у којој су мјери погријешили они који су мислили да ће до тога доћи.

Што дуже буде трајала несарадња РС са Хашким трибуналом, то ће дуже грађани БиХ чекати да почну уживати у просперитету и безбједности које ће им донијети придруживање ЕУ и НАТО.

Што дуже власти РС не сарађују са Хагом, више ће угрожавати не само своју каријеру него и имовину и надлежности саме РС.

Дакле, оно што најављујем данас није догађај, него процес –

тај процес требате посматрати у цјелини – не само на основу мјера које ћу изложити за неколико тренутака, већ и на основу оног што ће услједити у наредним седмицама.

То је процес који је осмишљен тако да ријеши системске слабости безбједносних институција РС. Одвијаће се током наредна четири мјесеца.

Препоручићу НАТО-у да у априлу поново размотре ово питање.

Уколико до тада БиХ по трећи пут добије одбијеницу, препоручићу принцип 'три пута прецртан – испадаш' - или другим ријечима, препоручићу НАТО-у да више **не**разматра пријем БиХ све док не буду испуњени сви услови који се односе на сарадњу са Хашким трибуналом.

Међутим, ако се то деси – ако РС, а због ње и БиХ, и трећи пут не успије, – онда морам јасно ставити до знања да нећу оклијевати да предузмем мјере које ће директно и снажно утицати на имовину и институције РС. А могу вам већ сада рећи – ниједна опција није тренутно искључена уколико дође до тога.

Што се тиче данашњег дана, мјере које најављујем намијењене су да онима за које се чини да постају озбиљнији по питању хватања осумњичених за ратне злочине обезбиједе вријеме и средства и простор да успију, дјелимично уклањањем опструкционистичких елемената који раде против њих и дијелом рјешавањем системских проблема са којима се тренутно сусрећу.

Дакле мјере су следеће. Подијљене су у двије категорије и укупно их је девет. Прва група је усмјерена против појединаца а друга против системских слабости у РС.

1. У оквиру прве категорије услједиће неколико смјена које су усмјерене против оних за које имам добре разлоге да вјерујем да су помагали осумњиченим за ратне злочине и њиховим мрежама, односно који у обављању својих дужности нису предузели активне кораке у циљу хватања осумњичених за ратне злочине.

То су:

- 1. Милорад Марић**, начелник Центра јавне безбједности Зворник
- 2. Миломир Малић**, командир станице јавне безбједности Фоча
- 3. Зоран Остојић**, замјеник командира Станице јавне безбједности Фоча
- 4. Предраг Јовичић**, службеник у Центру јавне безбједности Пале
- 5. Мркша Скочајић**, начелник Центра јавне безбједности Требиње
- 6. Петко Павловић**, командир јединице Државне граничне службе Зворник
- 7. Наде Радовић**, предсједик Општинског одбора СДС- Фоча, члан Главног одбора СДС-а, делегат у Дому народа БиХ
- 8. Милорад Билбија**, замјеник начелника оперативне управе Обавјештајно-безбједносне агенције, Централа Бања Лука
- 9. Чедомир Поповић**, шеф Одјељења борачко-инвалидске заштите, Билећа у Министарству рада и борачко-инвалидске заштите РС

2. Такође сам, по истом основу, предузео мјере на блокирању банковних рачуна сљедећих лица:

Мирослав Брало

Љубиша Беара

Властимир Ђорђевић

Сретен Лукић

Владимир Лазаревић

Горан Хаџић

Такође ћу од премијера Микеревића тражити да оснује групу, под надзором Полицијске мисије ЕУ, која ће анализирати документацију коју је прикупила Комисија за Сребреницу, и идентификовати све функционере, са нагласком на онима који су још запослени у органима власти РС, чија имена се спомињу у повјерљивим анексима. Очекујем да се то заврши те поднесе извјештај тужиоцу БиХ и мени до краја фебруара. Ја ћу тада

одлучити које кораке треба предузети да би се заштитио интегритет институција РС и БиХ. Моје писмо премијеру Микеревићу ће вам бити доступно након ове прес конференције.

Све ове мјере су такве да се њима из институција РС – а поготово из безбједносних структура РС – уклањају они који који сnose појединачну одговорност за несарадњу РС са Хашким трибуналом.

Друга категорија мјера се бави системским слабостима у РС.

Ако се прве мјере тичу злочина и казне, ове мјере се тичу проблема и рјешења. Ова рјешења, која се у већини случајева предвиђају за наредне године, су неопходна – да нагласим, сама по себи, а у сваком случају су и захтјев који БиХ мора испунити уколико жели да се придружи Европској унији и НАТО-у.

Прва се тиче системских проблема у ВРС.

Већ сам раније споменуо Хан Пијесак. Он је само један симптом недостатка контроле државе над оружаним снагама. ЕУФОР је данас почео процес стављања ван употребе ових и других сличних објеката. Командант ЕУФОР-а ће ускоро изнијети детаље о овим операцијама.

Што се мене тиче, тражићу да се власништво над овим војним локацијама, тамо гдје треба, пренесе на државу БиХ.

Данас сам и министру одбране БиХ упутио писмо о помоћи коју су неки у ВРС пружали бјегунцима који су на слободи. До сада би команда и контрола над свим снагама у БиХ требале бити на државном нивоу. Инцидент у Хан Пијеску јасно показује да то није случај са РС. Стога сам затражио од министра Радовановића да утврди слабости, истакне појединачне пропусте и предложи мјере за јачање државне контроле и спријечи да се ово понови. Он ће ми до 14. фебруара поднијети извјештај о томе. Писмо господину Радовановићу можете добити након ове прес конференције.

Но, ово су само краткорочне мјере. Стога ћу сада од власти БиХ затражити да без одуговлачења крену у наредну фазу реформе одбране, што ће захтијевати пренос функција које сада обављају ентитетска министарства одбране на Министарство одбране БиХ. Ово се у сваком случају требало десити у наредне три године. Сада ће се то десити током 2005. године. Овај процес ће надгледати Комисија за реформе у области одбране, чији ће први задатак бити припрема неопходних закона које ће разматрати Парламент БиХ и ентитетски парламенти. Очекујемо да се ти закони усвоје до 1. јула и проведу до јесени 2005. године.

То ће значити да ће до краја идуће године оба ентитетска министарства одбране престати постојати, а њихове функције ће вршити држава.

Али системски проблеми који су оптуженима омогућили да избјегну правди нису ограничени само на војску. Они се односе и на полицију. Сада имамо рјешење – рјешење које је припремила Комисија за реформу полиције као одговор на позив НАТО-а за системске промјене у области провођења закона. Видио сам сажетак приједлога Комисије. Њиме се препоручује јединствен полицијски систем, гдје ће одговорност за провођење закона бити на државном нивоу, а полицијске регије направљене на основу онога што је најбоље за хватање криминалаца. Ово су принципи на којима се мора организовати реструктурисање полиције како је Европска комисија наглашавала неколико пута. Познато вам је да је реструктурисање полиције један од 16 предуслова из Студије изводљивости Европске комисије. Европска комисија је била јасна у ставу да се мора остварити значајан прогрес у складу са овим принципима уколико БиХ жели да се креће даље унутар процеса стабилизације и придруживања. Према томе, они који овоме стоје на путу, стоје на путу европске будућности ове земље. Очекујем да се ове реформе усвоје почетком наредне године.

Даље, данас сам донио Одлуке о измјенама и допунама Закона о кривичном поступку БиХ и Кривичних закона оба ентитета у којим су сада избрисане одредбе на основу којих велики дио родбине

хашких оптуженика није био обавезан пружити помоћ полицији у провођењу истраге или пружити доказе у суђењима за почињене ратне злочине. Ова одредба се с правом треба односити на супружнике, родитеље и дјецу. Међутим она се не би требала односити, као што је то до сада био случај, на даље сроднике.

Коначно, увесћу нове захтјеве за јавна стратешка предузећа у Републици Српској. Низ ревизија, укључујући и најновију ревизију у Српским шумама, показале су потпун недостатак транспарентности и правилне процедуре, што отвара врата криминалу, корупцији и финансирању мрежа ратних злочинаца на широкој основи. Само у посљедњих неколико мјесеци започете су 24 кривичне истраге и кривична поступка у вези са Српским шумама, а можда ће их бити још.

Рјешавање овог проблема захтијева не само кривичне поступке против појединаца, него и системске промјене.

Стога сам донио и измјене и допуне Закона о ревизији РС којима се од свих стратешких предузећа у РС тражи да изврше, плате и објаве резултате годишње ревизије коју ће провести главни ревизор РС. Већ смо одредили првих шест предузећа у којима ће се провести ревизија.

Ово је била дуга изјава, са дугом листом мјера. Надам се, као што сам рекао на почетку, да ће ово бити посљедња конференција за новинаре на којој ћу најавити мјере које сам предузео да би рјешавао проблем неуспјеха органа власти Републике Српске да, током девет дугих година, испуне своје обавезе у вези са остваривањем потпуне сарадње са Трибуналом у Хагу.

Надам се да ћу сљедеће године, када се обиљежава десета годишњица од потписивања Дејтонског споразума и, не заборавимо, десет година од масакра у Сребреници, моћи да вас све позовем да поздравимо чињеницу да се оптужени ратни злочинци више не скривају, него шаљу у Хаг.

Кажем да се надам да ћу то моћи урадити. Међутим, не бих желио да било ко од вас има било каквих сумњи у погледу начина на

који ћу реаговати уколико се то не оствари.

Ово је почетак процеса. Уколико ово не буде остварено, овај процес ће проузроковати посљедице по надлежности и имовину Републике Српске.